

A TENGERPART

Társadalmi, közgazdasági és tengerészeti napilap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Riva Szápáry, Adria-palota.
Telefon 224. szám.

Előfizetési ár:
Évesre 24 kor. Negyedévre 6 kor.
Félévre 12 kor. Egy hónapra 2 kor.
Egyes szám ára 6 fillér.

HIRDETÉSEKET
a kiadóhivatal mérsékelt áron számolt.

Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 30 fillér.

Az ogulin-knini vasut.

Irta: Reményi Antal.

Az osztrák lapok hasábjai ma föltűnően gyakran tárgyalják azt a kérdést, miképpen kapcsolassék össze vasutal Dalmácia a monarchia belsejével. Majdnem naponként rámutatnak, hogy Magyarország nem akarja az ogulin-knini vasutvonalat megépíteni, pedig ez volna a legkönnyebb megoldása ennek a kérdésnek.

Lássuk tehát részletesen ennek az ogulin-knini M. Á. V. vonalnak lehető hasznát és költségeit úgy a dalmát, mint a magyar-horvát szempontból.

Ogulin Fiumétől 110 kilométer távolságra van. Ogulintól Kninig a vasutvonal mind kemény karsztvidéken, déli felében Horvátország leggyéribben lakott részén át Otocsász és Gospić városok érintésével a horvát terület legdélibb határára vezetne. És mit talál itt? Kninben az osztrák államvasutat, mely csakhamar elágazva, Sebenico és Spalató felé vezet, még kopárabb és kevésbé kultivált vidéken át. A végén, igaz, ott van az Adria egyik legszebb gyöngye: Spalató.

Helyi áru- vagy személyforgalmat tehát ez a vasuti vonal adni nem fog, annyival kevésbé, mert a rajta függő, most izolált osztrák állami vasut vonalai összesen csak 159 kilométer tesznek, ez is nem egyhosszában, ami a kicsi forgalmi vidéket még sokkal kisebbre szabja és ezért építene Ausztria Knintől a határig tizenkét kilométeres vasutat, míg a magyar állam 100 millió koronát túlhaladó költségen egy 200 kilométer hosszú vasutvonalat építen.

Mint hogy Fiumétől Gospićig a M. Á. V. vonalszakasza rövidebb, mint Gospićtól Spalatóig a két államvasut szakasza összesen világos, hogy még ez új vonalnak is a fele Fiume felé és nem Spalató felé gravitálna, ami elég világosan mutatja, mennyire nem képes ez a drága vasut Spalató érdekeit szolgálni.

A déli Horvátországnak érdekeit igen jól szolgálna egy Otocsász—Gospićig, az ottani két megye székhelyéig vivő viczinális vasut is, mert ezek a megyék ma még semmi modern közlekedéssel nem rendelkeznek.

Ha még Ausztria megépítené előbb a dalmátparti vasutat széles vágánnyal Spalatótól Spizzáig, azaz újabb 275 kilométerrel hosszabbítaná meg az Ogulinba torkoló tervezett vasut forgalmi területét, akkor esetleg áldozatára hivatkozva fordulhatna a magyar kormányhoz azzal a kéressel, hogy az is szánjon rá 200 kilométer hosszú igen drága vasutat.

De ebben az esetben Ausztriának előbb legalább is annyit, 100 milliót, kellene áldoznia a dalmát vasutra, mint amennyit most Magyarországtól kíván; de Ausztria soha sem fogja ezt megtenni.

Készüljünk el arra a végső ütőkártyára is, hogy az ogulin-spalatói vonalat stratégiai fontosságúnak fogják nyilvánítani. De ez sem áll, mert Bosznián át rövidebb uton, biztosabban és gyorsabban küldhetünk csapatokat Dalmáciába, de aztán tengerpartot, kivált olyan hosszut, mint Dalmáciáét, sikeresen csak flottával lehet megvédeni, amint a lefolyt orosz-japan háború és közelebb hozzánk a hiszpai csata bizonyítja.

Az ogulin-spalatói vonal egész hossza 344 kilométer lenne, holott Ogulintól Fiume csak 120 kilométer, de Trieszt is csak 250 kilométer. Ki van tehát zárva, hogy Spalató az or-

szág belsejéből jövő áru átrakodó kikötőjeként jöjjön számításba ilyen vasuti összeköttetéssel. Mert az osztrák államvasut még ingyen szállítással sem tudná kiegyenlíteni ezt a távolsági különbséget, mert knin-spalatói vonala csak 132 kilométer hosszú. Levonva a 344 kilométerből az osztrák 132+12 kilométert, még mindig nagyobb marad a távolság s ezzel együtt a szállítási költség Ogulintól Spalatóig, mint Ogulintól Fiuméig.

Tehát a Máv. is kénytelen volna ezen az ingyenszállításon felül nagy tarifakedvezményt adni, hogy mégis valami forgalom teremessék a fiumei vonalról Spalató felé is.

Valósággal Eris almája volna tehát ez a vasuti tarifa a két államvasut közt, mert hiszen az osztrák államvasut nem lesz hajlandó ingyen szállítani, tehát több tarifakedvezményt fog a Máv. vasutól követelni saját, kisebb kárának csökkentésére. Mikor tehát Spalató és Dalmácia fantáziáját egy ilyen vasut hasznával akarják fölesigálni, csak hiu ábránd képeket mutogatnak, amelyeknek e számadatok előtt azonnal el kell tűnniök, czéljuk pedig nagyon is világos. Maguk a spalatóiak is kényelmesebbnek fogják találni a szokott tengeri uton Fiuméba vagy Triesztbe eljutni, mint Ogulintól át, kivéve talán néhány tengeri betegségtől rettegő hölgylakosát, e különben gyönyörű fekvésű kikötővárosnak. A praktikus spalatói kereskedők áruikat minden bizonynyal az ötször olcsóbb hajókon fogják továbbra is szállítani maguknak, mert nekik elszállítani valójuk az ország belsejébe (transito) nincsen.

Nem azért kell vasutat építeni Dalmáciába, hogy valamicskével kényelmesebben utazhassunk óriási befektetések árán, hanem azért, hogy a dalmát kikötők jelentőségét emeljük vele. Ugyancsak ez Dalmácia valódi érdeke is.

Dalmácia helyi forgalmát a magyar kormány által szubvencionált Ungaro-Croata vállalat, magyar és horvát részről elég jól szolgálja, most is sokkal több ez, mint amelyet Ausztria összes hajóvállalatai az éppen most javított dalmáciai hajóforgalommal tesznek. Ohajtandó, sőt szükséges, hogy most már a magyar-horvát hajózás is reformálja az ő forgalmát az újabb osztrák versengés ellensúlyozására.

Ha a dalmát kikötőket kiviteli (transito) átrakodó-állomásokká akarjuk kiképezni, akkor olyan vasutakat kell oda építeni, amelyek a belföldet legalább is oly közel hozzák, mint a fiumei vagy triesztihez van, de sőt, ha lehet, még közelebb is, hogy a vasuti viteldijak nyomán általában könnyíthessünk. Mert nem a vasut maga Dalmácia igazi érdeke, hanem transito-kikötők megteremtése. Példa erre Graciosa, mely újabbban csak a boszniai nyerstermény kivitel (transito) kikötője lett. Már ezzel is Dalmáciában példa nélküli lendületet vett a fejlődés felé. Tehát nem annyira partmenti vasutra van Dalmáciának szüksége, hanem olyan Boszniát átszelő vonalakra, amelyek Magyarországra, valamint Ausztriába is be nyulnak.

Ez mind a háromnak egyetemes érdeke, még Boszniáé is.

Milyen közel lehetne tehát hozni Spalatót, mint Dalmácia középponti kikötőjét a kettős monarchiához?

A magyar Alföld déli részét, Szlavóniát (és Szerbiát is), melyek ma az európai piacoktól és a tengeri kikötőktől legtávolabb esnek és amely részeken tehát a vasuti szállítási költség nagysága legsúlyosabban terheli

a termelőket, éppen a nagy távolság miatt — szemügyre véve, azt találjuk, hogy például Szeged Fiumétől 637 kilométer, maga Budapest is 615 kilométerre van. Amde Szegedtől Samáczig a Máv. vonala csak 148 kilométer. Samacztól Dobej-Jajczán át Spalatóig a levegővonal 250 kilométer, ha ezt a vonalat normális vágánnyal kiépítve 280 kilométerre teszem (akár Knin, akár egyenesen Livóniát át Spalató felé, mindegy), mindenesetre csak 80 kilométerrel több, mint az Ogulin-Knini vasutvonal.

És mit nyerne ezzel Spalató?

Mindent.

Szegedig 450 kilométer annyi, mint Dombóvártól Fiume. Jajcze állomást véve föl elágazási állomásnak, csak 470 kilométer Zágrábig. Ezzel biztosítva volna az összes magyar délvidék terményeinek olcsó kivitele a spalatói kikötőn át s egy közeli összeköttetés Ausztria felé is Zágráb-Steinbrückön keresztül. Ez a vonal tengerre hozhatná Délmagyarországot mindama terményét, melyek ma a Fiumétől való nagy távolság miatt észak felé vándorolnak; tehát ily vasut sem Fiume, sem Trieszt érdekét nem érintené. Spalató kikötője pedig szinig megtelne transitóáruval.

Miért nem ezt a vonalat akarja hát Ausztria Dalmácia érdekében kiépíttetni? Ez Spalatónak megadná a kettős monarchia harmadik kikötőjének rangját, mely harmadik tengeri kikötőt éppen most Medolinóban keresi az osztrák kormány, természetesen Dalmácia segítésének ürügye alatt.

A Badeni-Bánffy-féle egyezségben a boszniai vasutakról a magyar kormány már akkor kikötötte magának a samác-doboji normálvágányu vasut építését. Ezzel azonban csak harmadik helyre szorult, mert a plevjei stratégiai vasuté volt az elsőség, a bugoinó-arzánó-spalatói keskenyvágyányu vasuté a második hely és csak ezek elkészülése után jön a sor a magyar érdekeket szolgáló doboji vonalra.

Spalatótól a keskenyvágyányu vasut Arzánóig (Bosznia határára) már épül, Szini-ig már meg is nyílt. Mődjában van Ausztriának Spalatót akként összekötni az osztrák vasuthálózzattal, hogy a magyar kormány tarifapolitikája még a legrosszabb akarral sem zavarhatná meg az összeköttetést.

Az Arzánótól Bugoinóig mintegy 100 kilométer és a Jajczától Banjalukáig építendő 73 kilométer hosszú államvasut a Bánffy-Badeni egyezményben el lévén fogadva, Magyarország kvótáserinti hozzájárulása biztosra vehető. E vonalak kiépítése összesen sem fogna száz millióba kerülni, mint az ogulin-knini vasut; nem hogy az egyik államfelet terhelhetné ennyi.

Banjalukától Doberling a cs. és kir. katonai vasut, azután tovább Sziszekttől az osztrák határig a déli vasutársaság készséggel fogják szolgálni Ausztria forgalmi érdekeit; a Doberlintól Sziszekig közbeneső ötvenhárom kilométer hosszú magyar államvasut kicsi vonalszakasza sehogy sem fogja befolyásolhatni Ausztria érdeke ellen a személy- és áruforgalmat. Ötvenhárom kilométer vasutal nem lehet tarifákat diktálni!

A zágráb-banjaluka-arzánó-spalatói vasutvonal 490 kilométer hosszú, a zágráb-ogulin-knini-spalatói vonal 462 kilométer. A különbség tehát jelentéktelen.

Banjaluka felé tehát Ausztria egészen a saját érdekében direkt vasuti összeköttetést létesíthet Spalatóval, mind csupa termé-

keny, exportképes területeken keresztül, amelyhez Magyarország kvótaszerű hozzájárulása az országgyűlés útján meg van ígérve. Mire való tehát az ogulin-kinini vasuti terv? Ha Ausztria Dalmáciáért való őszinte áldozatkészségében annyira menne, hogy ezt a vonalat Spalató-Jajcziéig normálvágányúra engedné megépíteni és aztán innen szétágazva Banjalukán át Ausztria felé és Dobojon át Magyarország felé hasonlóan tovább építeni nem ellenezné, ezzel Dalmácia és vele az egész kettős monarchia kereskedelmi érdekét a legelőkeltebb módon kiszolgálja.

Jól tudják ezt Ausztriában! Szükségtelen tehát ilyen viszonyok közt azokat a kalandos terveket fölvetni is, amelyek egy szigeti vasutról, vagy az ogulin-kinini vasutról az osztrák lapokban, hivatalos személyek részéről is, mindig élve Magyarországgal szemben tárgyalatnak, mert Spalató, mint láttuk, sokkal olcsóbban és jobban összeköthető — majdnem közvetlenül Ausztriával. Aki mindezt tudja, az előtt nagyon is világos, hogy semmi alapja sincsen a magyar kormány ellen fölhozott ama folytonos vádaskodásnak, hogy makacs ellenállásán mulik Dalmáciának Ausztriával való vasuti összeköttetése. Ellenkezőleg, a magyar kormány erre már évek előtt megígerte anyagi kvótaszerű segítségét.

A baj inkább az, hogy az osztrák kormány e célra egyáltalában ma sem hajlandó többet áldozni, mint ama tizenkét kilométer vasutat Knintól a horvát határig. Ezért halogatta az arzano-banjalukai vasut kiépítését is, melyhez neki bizony többel kellene járulnia.

Csak építse Ausztria a szigeteken át vezető vasutját, ha sehogy sem akar a magyar és dalmát közös érdeknek szolgálatára is költekezni. Ez a szigetvasut talán nem is fog akkora áldozatba kerülni, mint amilyen haszontalan költséget az ogulin-kinini vasut felépítésével a magyar és testvér horvát nemzet-től követel és erre erkölcsös nyomást használ föl. Ez a szigetvasut a magyar érdeknek nem is fogja semmiben érinteni, ezen majd csak az osztrák turisták kuriózumképpen és a cs. kir. tisztviselők fognak utazni szabad jeggyel a tengeri betegség elkerülésével. Az áruforgalom és a dalmátok, úgy mint a magyar utas, mégis csak inkább a hajókat fogják használni, mint eddig.

Mindez a vasuti tervezgetés és hírlapi fondorlat csak annak a célnak szolgálnak, hogy a horvát-dalmát közvélemény ítéletét addig ameddig elhomályosítsák és a valódi horvát-dalmát érdektől eltereljék, legalább míg a medolinói új kikötő létesült, vagy legalábbis addig, míg Ausztriában a közeli választásokon tullestek.

Akkor aztán Spalató direkt vasuti összeköttetése a kettős monarchia belsejével és fölvirágzása, mint átrakodó (tranzit) kikötő, Dalmácia szebb jövőjével együtt, a messze föld homályába el fog újra merülni.

LEGUJABB.

— Táviratok és telefon-hirek. —

A király Prágában.

Prága, ápr. 25. A »Prager Zeitung« jelentí, hogy a király még hétfőig marad Prágában. Vasárnap délben hajókirándulás lesz a Moldván, amelyen Károly Ferencz József főherceg, az elhunyt Ottó főherceg legidősebb fia is résztvesz. Ő felsége hétfőn utazik vissza Bécsbe.

Tengerésztisztek előléptetése.

Bécs, ápr. 25. A hivatalos »Wiener Zeitung« mai száma közli Pleskott sorhajókapitánynak, a fiumei haditengerészeti akadémia parancsnokának ellentengernagygyá való előléptetését. Kinevezték azonkívül Hochnel, Kirchmayer, Wellenburg gróf, Kofarek és Chmelarsz fregattakapitányokat sorhajókapitányokká, 8 korvettakapitányt fregatta-kapitánnyá és 13 sorhajóhadnagyot korvettakapitánnyá.

A képviselőház ülése.

Budapest, ápr. 25. A képviselőház mai ülésén befejezte a nem állami tanítók fizetésrendezéséről szóló törvényjavaslat részletes tárgyalását, mire a marokkói sáska írtására vonatkozó törvényjavaslatot vette tárgyalás alá.

Az osztrák reichsrat egybe-hívása.

Bécs, ápr. 25. Az új osztrák reichsrat június hó második felében fog összejárni. Az első ülészak július végéig fog tartani.

Eitel Frigyes herceg balesete.

Berlin, ápr. 25. Vilmos német császár másodszült fia, Eitel Frigyes herceg Döberichben sétalovaglás közben lebukott lováról és súlyos agyrázkódást szenvedett. A ló a herceget ezenkívül arczában is több helyen megsebesítette. Az orvosok nem engedték meg a hercegnek Berlinbe való átszállítását.

Orosz szabadelvűek a kormányon.

Szent-Pétervár, ápr. 25. A szabadelvű kabinet megalakulása biztosítva van és már legközelebb végbe megy. A monarchikus körök garanciát kérnek arra nézve, hogy a radikális elemek kizárassanak a kormányalakításból. Az orosz politikában beállott új fordulat folytán Stolipin állása ismét megszilárdult.

KÜLÖNFÉLE.

— Uj udvari tanácsos. A hivatalos lap közli, hogy a király vágujhelyi Hoffmann Sámuelnek, a Magyar Keleti Tengerhajózási Részvénytársaság igazgatójának, a Hoffmann S. és V. cég beltagjának a köztéren szerzett érdemei elismerésül a magyar királyi udvari tanácsosi címet adományozta.

— A velencei magyar ház. Az idei nemzetközi művészeti kiállítás a jövő héten nyílik meg Velenczében. A tárlaton két magyar művész vesz részt, a kultuskormány és a magyar művészvilág azonban hivatalosan nem képviselteti magát. Magyarország hivatalos részvete azonban biztosítva van az 1909-iki velencei kiállításra, amikor a Velence városa által felajánlott telken elkészül a magyar ház, mely a magyar művészetnek állandó hajléka lesz. A közoktatásügyi kormány most tárgyal Grimaldi gróf velencei főpolgármesterrel és Fradoletto kiállítási igazgatóval a magyar ház tulajdonjogának kérdésében, amelynek eldölte után nyomban hozzálátnak az építéshez.

— Uj gyár Fiumében. Tegnap tartotta meg az Európa-szálló földszinti termében a »Magyar Nitrogén-Ipar Részvénytársaság« (Società ungherese per i prodotti azotati, Società in azioni in Fiume) alakuló közgyűlését. Az új magyar részvénytársaság a Rómában székelő Società Italiana per la fabbricazione di Prodotti Azotati ed altre sostanze per l'agricoltura R. T. kezdeményezésére keletkezett és három millió korona már aláírt és befizetett alaptőkével rendelkezik. Gyárát a Kvassay-telekkel szemben fekvő kincstári feltöltött területen fogja építeni, mihelyt a m. kir. Tengerészeti Hatóság a feltöltést befejezi. Igazgatósági tagok lettek: Cairo Henrik mérnök (elnök), Corradini Alfréd mérnök, a római »Società Italiana per la fabbricazione di Prodotti Azotati« vezérigazgatója és Filonardi Vincze lovag. Az alakuló közgyűlésen Bláthy Ottó budapesti mérnök is

részvett; jegyzőkönyvvezetőként Maylender Mihály dr. ügyvéd működött. Az igazgatóság a közgyűléstől azt a megbízást kapta, hogy magát két fiumei vagy budapesti taggal kiegészítse.

— Hangverseny. Május 2-án Földesy Arnold, magyar csellóművész Polonyi Elemér budapesti zeneakadémiai tanár közreműködésével hangversenyt rendez Fiumében. Jegyek Hromatka könyvkereskedésében kaphatók.

— Egy vegyészeti gyár tőkeemelése. A Klotild első magyar vegyipar részvénytársaság közgyűlése elhatározta a részvénytőkének 2,520.000 koronáról 5,000.000 koronára való fölemelését. A tőkeemelés kezesztülvitelére az igazgatóságot hatalmazta fel a közgyűlés. Hogy mire fogják fordítani a két és fél millió koronát, arról nem ad hirt a közgyűlési jelentés. Arról azonban beszámol, hogy a vállalat elnökévé Roszner Ervin báró, volt fiumei kormányzót választották.

— A kereskedelmi és iparkamara ülése. A fiumei kereskedelmi és iparkamara tegnap délután hat órakor Meynier Henrik elnöklete alatt ülést tartott, ameyen a kamara majdnem valamennyi tagja résztvett. Az elnök bejelentette, hogy az olasz kormány Krajac Lászlót zenggi olasz konzullá nevezte ki. A törvényszék átküldötte az új kereskedelmi szakértők névjegyzékét. Ezután Walluschnigg Antal indítványára a kereskedelemügyi miniszter felhívása alapján Smoquina A. F. kamarai titkárt megválasztották kiküldötnnek a központi statisztikai bizottságba. Majd Hajnal Dávid dr. kereskedelmi iskolai tanár beadványát tárgyalta, amelyben azt javasolja, hogy a kereskedelmi és iparkamara vegye levelező tagjai sorába a helybeli kereskedelmi tanárokat, akinek véleményezési joguk volna, de szavazati képességgel nem bírnának. A kamara Hajnal dr. javaslatát elfogadta. Ezután Walluschnigg Antal az »Atlantica« hajóstársaság pályázati hirdetéséről tette szót. A társaság ugyanis a hirdetés szerint megkívánja a pályázóktól, hogy az angol és német nyelvben jártasok legyenek. Mivel a kapitányaink e nyelveket nem igen bírják, nem is igen pályázhatnak az állásokra. Indítványozza, hogy a kamara forduljon ez ügyben a kereskedelemügyi miniszteriumhoz, hogy intézkedjék az iránt, hogy a társaság e követeléstől álljon el. A kamara az indítványt elfogadta. Ezekon kívül még több kevésbbé jelentős kérdést, így a medolinói kikötő tervét tárgyalta. Az ülés este fél 8 órakor ért véget.

— A vasutasok fizetésrendezése. Hirt adtunk már arról, hogy a vasutasok fizetésrendezéséről szóló törvényjavaslat már teljesen elkészült s hogy a kereskedelmi miniszter rövidesen a Ház elé terjeszti. Ezt a hirdetésünk ma illetékes helyen megerősítették. Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter a jövő héten terjeszti a képviselőház elé a javaslatot. — Félhivatalosan a vasutasok fizetésrendezéséről ma ezt jelentik:

Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter tudvalevőleg megígerte, hogy legkésőbb május első hetében benyújtja a képviselőházhoz az államvasutak személyzetének fizetésrendezésére és az összes közforgalmi vasutak személyzetének szolgálati pragmatikájára vonatkozó két törvényjavaslatot. A miniszter ez önként vállalt terminus megtartására igen nagy súlyt vet és minden intézkedést meg is tett arra nézve, hogy azt valóban meg is tartsa. A fizetésrendezési törvényjavaslat készen is van, a szolgálati pragmatikára vonatkozólag pedig csak az érdekeit magánvasutak meghallgatása volt hátra, ami most már szintén megtörtént. Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter megbízásából ugyanis a nagyobb magánvasutak igazgatóságait értekezletre hívták meg a kereskedelmi miniszteriumba, ahol Sztérényi József államtitkár elnöklésével két napig reggeltől késő estig szinte megszakítás nélkül folyt a tanácskozás. A tanácskozás alapján most a pragmatikára vonatkozó törvényjavaslat végleges szövegezése folyik, ami néhány napot vesz igénybe, úgy hogy a jövő héten ez az ügy a minisztertanácsba kerülhet és így az említett terminus betartása előreláthatólag megtörténhetik, amivel a vasutasok régi óhaj-tása is végre teljesedésbe megy.

— **Kitüntetés a milánói kiállításért.** Mint a hivatalos lap tegnapi száma közli, a király az 1906. évi milánói nemzetközi kiállítás magyar osztályának rendezése körül szerzett érdemeikért Jakobovits Rezsőnek, a milánói Banca Commerciale Italiana aligazgatójának a Ferencz József-rend tisztí kereszttel és Deutsch Gyulának, a milánói Ausiliare vasúti és forgalmi részvénytársaság igazgatójának a Ferencz József-rend lovagkeresztjét adományozta.

— **A horvát nemzeti színház intendánsa.** Zagrábról jelentik: A horvát nemzeti színház intendánsává Fijan Andrijat nevezték ki. Fiján már több év óta tagja a nemzeti színháznak és egyike a legkiválóbb horvát színészeknek.

— **Ezeregyjé meséjében** olvashatunk csak oly káprázatos japán és kina árukról, mint amint a fiúmei japán áruházban olcsó pénzért vásárolhatunk. Az árukat reggeltől estig ostromolja a közönség és a valódi perzsa szőnyegeket, feltűnést keltő nippeteket, gyöngyfüggönyöket, diszalbumokat, szivartárczákat alig egynehány pillanat alatt elkapkodják. Az áruház derék tulajdonosa a napokban érkezett vissza Japánból, ahonnan különhajó rakományt hozott pazar és fényes árukból. A közönség rajott arra, hogy a hajókon vásárolt áruk primitívek és drágák. A gyönyörű kiállítást minden vételkényszer nélkül meg lehet tekinteni Fiumében (Via Alessandrina) Ababaziában pedig a Hotel Palace Bellevueben. Melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe.

SZÍNHÁZ.

„Ocskay brigadéros“.

Igen szép és hatásos előadásban, nagy közönség előtt került színre ma este *Herceg* Ferencz gyönyörű történelmi színműve, „Ocskay brigadéros“ a Fenice-színházban. Hosszu szünet után, mert hiszen két évvel ezelőtt láttuk itt Fiumében utoljára ezt a szindarabot, felvonultak ma újra előttünk a Rákóczi-kor vitézei és a közönség meleg lelkesedéssel kísérte a hős szabadságharcosok küzdelmeit és mely részvételt nézte a vitézek legvitézebbjének, Ocskay Lászlónak tragikus elbukását és az elbukást követő, megrázó voltánál fogva kibékítő bűnhődését. Ocskay László hálás, de nehéz szerepe nagyon jó interpretálóra talált *Balla* Kálmánban. *Balla* rendkívül intelligens, mélyen gondolkodó és mélyen érző színész, igazi művészember, aki szerepét a legapróbb részletekig nemcsak gondosan dolgozza, hanem az érzelmek és indulatok minden változatán végig teljesen át is éri. A viharzó erő, a dacos önérték és az odaadó, gyöngéd szerelem kifejezésében egyaránt igen jó volt és mélyen megkapta a közönség lelkét, végső jelenésében pedig, amidőn megküzd a legnehezebb harcát és kivívja legnagyobb diadalát: legyőzve és a verpadnak adván önönmagát, igaz bensőségével elementáris erővel hatott. Amint legelőször a színpadra lépett, már zajos taps fogadta a daliás megjelenésű kuruczvezért, ami taps pedig a felvonások után és különösen a darab végén felhangzott, az javarészt az ő művészetének szólt. Mai sikerével meg lehet elégedve, mert nagy és igaz siker volt.

Mellette különösen *Csiky* Lászlóról kell dicsőretni megemlékeznünk, aki Tarics főhad-

nagy szerepét játszotta nagy hatással és az akasztófához menet lángoló érzéssel elmondott, minden magyar lelket lánggra gyújtó szavaival nyílt színen hosszantartó, zúgó tapsra ragadta a közönséget.

A szenvedő Tisza Ilona szerepét *Kende* Paula igen szépen, meghatóan adta; *Kovács* Gizi Tisza Jutka kis szerepében csinos és kedves volt. Nagy drámai erővel játszotta meg a kőbor cigányleány szerepét *Hadrík* Anna, aki minden egyes fölépésével új meg új bizonyosságot adja értékes és fényes drámai talentumának.

Hatásos volt *Czakó* Vilmos alakítása is a könnyüvéru, de izig-vérig magyar, egyenes lelkű, szókimondó Szörényi századoskapitány szerepében, valamint dicsőretni érdemel a főbb szereplők mindegyike, akik közül még *Sziklay* Miklóst kell kiemelnünk, ki a kemény nyaku, agyafurt palóczot rendkívül jellemzően, nagy hatást keltve állította elénk.

A mai előadás újabb bizonyossága volt a kiváló színvonalnak, amelyen a szintársulat drámai személyzete áll, melytől még sok élvezetes estét várhatunk.

Holnap, pénteken „Lili“, Hervé bájos zenéjű operettje kerül színre, a czimszerepben *Balláné* Csik Irénnel. (K. Z.)

Műsor:

Szombaton: Dellinger Rudolf „Don Caesar“ című mulattató operettjének bemutatása. Főszereplők: Balláné, B. Répássy Gusztá, Paksy Margit, Virágh, Sziklay, Szöregy és Csáky.

Vasárnap délután, mérsékelt helyarákkal: „A peleskei nótárius“, a czimszerepben Sziklay Miklóssal.

Vasárnap este: „Gül Baba“, Zülfikár szerepében Safrany Vilmoossal.

Hetfőn: „Doktor Klausz“, L'Arrongenak a budapesti Vig színházban nagy sikerrel bemutatott vígjátéka.

Kedden: „Czigánybáró“, Rédey Szidivel és Bejczy Györggyel a főszerepekben.

Péntek, április 26.

Bérlet 11. sz. (Páratlan.)

L I L I.

Operett 3 felvonásban. Irták: Hennequin és Millaud. Fordították: Fáy J. Béla és Evva Lajos. Zénét szerzette: Hervé. (Rendező: Sziklay Miklós. Kanagy: Donáth Lajos.)

SZEMÉLYEK:

Antonin Plenhard, tüzer	Szöregy Gyula
De la Grange Batlierebáró	Szöke Sándor
Gróf Sainte Hypothesse vicomte, nagybátyja	Sziklay Miklós
Bompan, professzor	Boross Géza
René	Madas Pista
Bouzincourt	Stella Gyula
Bouzincourtne	Havassy Szidi
Amélie, leányuk	Balláné Csik Irén
Antoniny, dédunokájuk	Szilassy Juliska
Victorine, szobaleány	Kende Paula
Madame Viebois	Czakó Miczi
Madame Grandsee	Kovács Gizi
Madame Anderson	Radnay György
Jerome	

Katonák, vendégek. Történik az 1-ső felvonás 1842-ben, a 2-ik 1850-ben, a 3-ik 1881-ben.
— Kezdeté este 8 órakor. —

Főszerkesztő:

Szemerjai Kovács Zoltán.

Felelős szerkesztő:

Murai Jenő.

Kiadótulajdonos:

„Unio“ könyvnyomdai műintézet.

BUSSINPIEOLLO
FRICZI PENSIO.
MAGYAR CSALÁDI OTTHON.

Catti György utóda

cs. és kir. udvari szállító

gyógyszertára

— a városi torony mellett. —

Ajánlja magát minden orvosi rendelés azonnali és exakt elkészítésére. Kapható minden gyógyszerészeti különlegesség, gyógyszappanok, az összes ásványvizek, toalettcikkék és szépitőszerek, stb. stb.

CIRKVENICA

SZÁLLÓ ÉS PENSIO

CIRKVENICA.

A magyarság legkedveltebb központja.

Szobák gyönyörű tengeri kilátással.

Családok részére nagy kedvezmény.

Figyelmes kiszolgálás. Mérsékelt árak.

Tulajdonos: *Körner Iván.*

Használt és új

Zsákok raktára.

Bel- és külföldi gyártmányú új- és használt zsákok vétele és eladása.

Rupnik Emil

Ürményi-tér 6. sz. Steinmann-féle ház.

Telefon 226. sz.

Magyar Vendéglőben

(Riva Szápary 1.)

a kőbányai Polgári serfőző világhírű, orvosilag javasolt Szt. István védjeggyű

Dupla malátasört

a mai naptól kezdve csapból mérlik ki.

Kizárólag magyar konyhájából izletes ételek lesznek kiszolgálva.

Magyar borok.

A szerkesztőség és kiadóhivatal telefon-száma: 224.

Reggelizés előtt fél pohár

Schmidthauer-féle radio-activ

Igmándi keserűvíz

az elrontott gyomrot 2-3 óra alatt teljesen rendbe hozza.

Hathatós óvszer a belső betegségek elterjedésének megállítására, úgyszintén kiváló gyógyhatású gyomor-, bél- és vérébajokban, továbbá **elkővredés, szívelhájás, ödéma és az ezzel járó fulladásnál, sárgaság, máj- és lépdagány, cukorbetegség, aranyér, csúz- és köszvény, vérbőség, és egyéb belső szervezeti bajokban.** — Főzetküldés a forrástulajdonos: Schmidthauer Lajos gyógyszerésznél Komáromban. Kapható minden jobb gyógyszertár és fűszerüzletben, **Fiumében Heim F.-nél,** kis üveg 30 f., nagy üveg 50 f. — Össze nem tévesztendő más fajta keserűvizekkel.

Bristol szálló

Abbazia.

Nagy kávéház és étterem.

Elsőrangú ház, pazar fényűzéssel berendezve. Minden balkonos szobából gyönyörű tengeri kilátás. Figyelmes kiszolgálás. Pensió családok és magánosoknak mérsékelt árak mellett.

Modern kényelem. — Mérsékelt árak.

Szobák 2 koronától feljebb.

Pensio Villa Melanie

ABBAZIA

a Szegő szanatorium mellett.

Saját házi és tengeri fürdő. Minden szobából gyönyörű tengeri kilátás.

Olcso árak.

MAGYAR

okleveles masseur-arczapolás és manieure amerikai módszerrel. Szépségápolás stb. Házhoz jövök.

Mme László

ABBAZIA, Villa Nada II. em.

Első és legjobb hírnevű óraüzlet

Nattich Henrik

FIUME, Corso.

Chronometer és műórák. Genfi és Glashütte-féle angol különlegességi gyártmányok.

TELEFON 472

Klotid szálloda és pensio**SUSÁK, 5 percnyire Fiumétól.**

Kötő teljes ellátás fürdővel, lakással napi 5 koronától feljebb.

Nyári tengeri fürdő - Külön meleg tengeri fürdő. — Őriási nagy terrasza a tengerre.

Remek étterem. - Kötő tiszta italok.

Olcso árak. — Pontos kiszolgálás.

Fiuméből omnibuszszal 5, gyalog 10 perc sétára.

Kellemes kiránduló hely.

DORNER DÁNIEL

vendéglős.

RESCH ANT.

tulajdonos.

A FIUMEI**Néptakarékpénztár**

(Pučka Štedionica)

FIUME, Via Riva I. sz. - Alapított 1873.

Takarékbetétek elfogadása és visszafizetése előzetes felmondás nélkül; különleges esetekben az alapszabályok 39 §-ának alkalmazásával.

Folyószámla letétek és hitelnyújtások.**Előlegek** értékpapírokra, árukra s más értékekre.**Váltószámitolás** 3 esetleg két jó aláírásra 3 hónapig terjedő időre.**Jelzálogkölesönök** ingatlanokra az érték feléig.**Az Igazgatóság.****Megérkeztek**

a napokban a pünkösdi és nyári szezonra való dús választékú **angol zephirek, kötények** gyermekek és hölgyek részére, azonkívül tiszta **ezérnavásznak** és **fehérnemű kellek**ek minden kivitelben.

Feltűnést keltő divatcikkeinket a nagyközönség figyelmébe ajánljuk, u. m.: **nyak-kendőket, harisnyákat, zsebkendőket** stb.

Minden törekvésünk oda irányul, hogy **olcsó árak mellett tisztességes jó árut** bocsássunk t. vevőink rendelkezésére.

Számos látogatásért esedeznek

VUJA és BAKI

FIUME, Via Adamich 1. szám Terzi-féle ház.

Szájpadlás nélküli szabadalmazott

FOGSOROKAT

egy darabból kizárólag készít

FRISCH LEO

fogműterme, az Adamich-tér sarkán Via Lido 2. II. emel. (Rinaldi ház)

naponta d. e. 8-12 és d. u. 2-6,

Minden műtétet **fájdalom nélkül** személyesen végez el.

Foghuzás, arany-ezüst és porcellán-plombirozás. Aranykoronák; szájpadlás nélküli arany fogsorok; porcellán és arany fogsorok (legújabb), Kaucuk- és smaltol-fogsorok.

Katonatisztek, állami és vasúti tisztviselők jelentékeny mérséklésben részesülnek.

A Fiumei Népbank Részvény-Társaság

(FIUME. Andrassy-utca 1. sz. I. em.)

elfogad a legelőnyösebb feltételek mellett betéteket takarékkönyvekre, számlára és giro-számlára;

hitelt nyújt folyó számlára és elfogadványokra;

leszámitol váltókat és kereskedelmi értékeket;

kibocsát csekkeket, utalványokat és hitelleveleket a monarchia és a külföld minden nagyobb városába;

vesz és elad értékpapírokat, külföldi váltókat és bel- és külföldi pénznemeket;

előleget nyújt árukra és értékpapírokra;

megőrizz és kezel értéktárgyakat;

gondoskodik okmányok, értékpapírok, szelvények és kisorsolt értékek inkasszójáról; végrehajt tőzsdei műveleteket kellő gyorsasággal;

fizetéseket eszközöl mérsékelt feltételek mellett a főbb kereskedelmi piacokon.

A DREHER ANTAL-féle egyesült sörgyárak részvénytársaságának

(Gyár Budapest-Kőbánya).

fiumei főraktára.

Iroda: Ürményi tér 6. — Jéggyár: Canale utca, Steinmann-ház. — Telefon szám 226.

Gyógyhatású DUPLA MALÁTA SÖR

Orvosok által ajánlott gyógyító hatású sör. A sör hetenként 25 majolika palackot tartalmazó eredeti ládákban érkezik frissen a gyárból. — Ezen kitűnő sörön kívül állandóan raktáron van kiviteli és márcziusi sör, 1/4, 1/2 és 1 hl-es hordókban és 50 fél literes palackot tartalmazó eredeti ládákban.

Vendéglősök rendelésre barna dupla maláta sört is kapnak.

Bárhova házhoz is történik szállítás.

Detail elárúsító helyek:

„Unione“-üzlet Via del Pino. — F. Pavletich (volt fogyasztási szövetk. üzlet) Corso Pro-lungato. — A „Salamon“-féle czukrászda, tulajdonos: Bardola V.

Mindenkor friss csapolás

a Bonavia szállóban, tulajdonosa: Scala Ferdinánd; a Sorko-féle vendéglőben, a községi takarékpénztár épületében, Batthyányi rakodópart 10. és a New-York kávéházban, Corsia Deák.

Főképviselet: Rupnik Emil, Ürményi-tér 6.

Nyomatott az „Unio“ könyvnyomdában Fiume, (Adria palota, Riva Szápáry).